

den Debat, vi i Foraaret havde i Anledning af Luksustoldloven. I en sen Aftentime kom jeg da ind paa dette Spørgsmaal, men blev afbrudt af den da fungerende Formand, der for øvrigt netop var den ærede anden Viceformand, der ogsaa fungerer nu i Dag. Han havde naturligvis den Gang Ret til at afbryde mig, fordi Rammen efter hans Mening ikke var den rigtige, og Stats- og Finansministeren var derved i Stand til at unddrage sig fra ethvert Svar. Der blev ikke senere i den korte Tid, der endnu var tilbage af Samlingen, Lejlighed til at drage dette Spørgsmaal frem; men her er nu Lejligheden, og her kan ingen sige, at det ikke ligger indenfor Rammen. Disse Dollarslaan fra 1920—21 hænger tværtimod i den Grad sammen med hele vor nuværende og navnlig vor fremtidige finansielle Situation, at Befolkningen ikke kan kræve grundige Oplysninger nok om alt, hvad der vedrører disse Laan. Var der overhovedet nogen Nødvendighed for dem?

Jeg skal her lidt udførligere — det skal dog ikke blive meget vidtløftigt — sige det, som jeg den Gang begyndte paa, men ikke fik Lejlighed til at føre videre. En Dag i August 1920 kom Landstingsmand Schovelin paa Børsen hen til en Gruppe af Fondsbørsens Folk og sagde til dem: Mine Herrer Repræsentanter for Højfinans, i Stedet for at staa her og drøfte Kurserne skulde De heller tænke paa det, der ligger i Luften, nemlig Muligheden for et nyt udenlandsk Statslaan. Da han havde sagt det, sagde en af dem, Vekselerer Schiøler — den Beretning, jeg nu giver, stammer fra Vekselerer Schiøler, og den er godkendt af Landstingsmand Schovelin —: Vi behøver ikke noget udenlandsk Laan i Øjeblikket, der er Penge nok i Landet — det var i Eftersommeren 1920 —, den danske Handelsflaade er omtrent lige saa stor som før Krigen, Rederierne ligger inde med store Kapitaler, med omkring 400—500 Millioner, der er altsaa Midler nok til et indenlandsk Statslaan. Da Landstingsmand Schovelin hørte disse Ord, interesserede Tanken ham, han gik til Finansministeren og meddelte ham, at dette var Stemningen paa Børsen. Sagen interesserede Finansministeren, og gennem Schovelin fik Vekselerer Schiøler Anmodning om at udarbejde en Plan til et saadant indenlandsk Statslaan. Det gjorde han i den Form, at det skulde være et Laan, der paalagdes Rederikapitalen efter de forskellige Rederiers Ydeevne mod, at de fik Statsobligationer, amortisable i Løbet af 30 Aar. Denne Plan blev saa forelagt Finansministeren, som imidlertid ikke syntes

om noget, man kunde kalde et Tvangslaan, men paa det Tidspunkt ønskede et indenlandsk Laan ad Frivillighedens Vej.

Ogsaa det gik Vekselerer Schiøler ind paa og forhørte sig rundt omkring, om der var Mulighed herfor. Han kom til den Overbevisning, at det var der. Skibsreder Sass stillede sig f. Eks. meget velvilligt. Der vilde være Mulighed for et Laan paa i alt Fald 150 Millioner. Dette blev saa meddelt Finansministeren. Men derefter hørte man ikke mere fra ham. Men i de samme Dage hørte Vekselerer Schiøler og andre Vekselerere noget fra Landmandsbankens Direktør, Hr. Ringberg. De fik nemlig den Besked, at hvis de fortsat arbejdede for et indenlandsk Statslaan, vilde Landmandsbanken med det samme lukke deres Kassekreditter. Det vil med andre Ord sige, at Landmandsbanken ikke vilde taale et indenlandsk Statslaan paa det Tidspunkt, i Efteraaret 1920, den vilde fremtvinge et udenlandsk, idet Følgen af et indenlandsk Statslaan havde været, at Landmandsbanken var kommet til at mangle kontante Midler, og vi havde da faaet Landmandsbank-Krakket i Efteraaret 1920.

Naturligvis vilde det have været en frygtelig Katastrofe for Land og Folk og Erhvervsliv, men dog en langt mindre Katastrofe, og navnlig vilde man have undgaaet de umaadelige Tab, som foregik i Tiden derefter, nu da vi først fik Katastrofen, ikke en Gang i Juli Maaned 1922, men først i September 1922 og Februar indværende Aar for Alvor. Vi havde undgaaet den fortsatte vilde Spekulation med de Herrer Glückstadts og Ringbergs stadige ivrigere Forsøg paa at opsuge Banker, at snuse efter Kontanter, at skaffe Midler her til Landet ved Hjælp af uhyre dyre Statslaan og under Forhold, som Landmandsbanken kunde profitere af. Det var altsaa den Besked, Vekselererne fik, og de maatte bøje sig for Magten. Kort Tid efter forelagde Finansminister Neergaard Forslaget om det første Dollarslaan til denne umaadelig høje Rente og paa disse umaadelig ugunstige Vilkaar. Det var afdøde Bankdirektør Emil Glückstadt, der sad i Paris og ordnede Laanet. Et moderat Venstreblad, „Aalborg Stiftstidende“, har oven i Købet paastaet, at han søgte at gøre det saa dyrt for den danske Stat som muligt. Det tør jeg ikke indestaa for, men hvad jeg i øvrigt her har sagt, tør jeg indestaa for, og Vekselerer Schiøler og Landstingsmand Schovelin er mine Vidner.

Jeg spørger nu den højtærede Finansminister: Hvad siger han hertil? Hvad er